

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

Naturvernforbundet

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Lofoten lokallag <http://www.fugler-i-lofoten.no>

v/Johan Sirnes, Ramsvikvn. 267, 8370 Leknes. E-post: johsirne@gmail.com

Vestvågøy kommune
postmottak@vestvagoy.kommune.no.

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref. 2018-78/420.1	Vår kontaktperson Martin Eggen	Dato 25.05.2018
------------	---------------------	---------------------------	-----------------------------------	--------------------

Kommuneplanens arealdel 2019-2034 - Varsel om oppstart av planarbeid og offentlig ettersyn av planprogram

Vi takker for anledningen for å komme med innspill til kommuneplanens arealdel i Vestvågøy. Norsk Ornitologisk Forening (NOF) og Naturvernforbundet har mye kompetanse og kunnskap om naturområder som er viktige å ta hensyn til i arealplanleggingen. 80 % av artene på rødlisten for arter har arealforandringer som en hovedtrussel, og derfor er arealpolitikken i kommunene særdeles viktig for ivaretagelse av naturmangfoldet. NOF har tidligere spilt inn en oversikt over globalt viktige naturområder (IBAer) i Vestvågøy kommune i forbindelse med samfunnsdelen av kommuneplanen (samfunnsdelen med arealstrategier 2017-2029), sendt 18. august 2017. Dette innspillet hører hjemme når nå arealdelen er på høring, og vi gjengir innholdet i sin helhet under. Vi imøteser gjerne en invitasjon til møte for å gjennomgå hvordan vi sammen kan sikre en god forvaltning av IBAene i et lengre perspektiv, med fokus på Leknes våtmarkssystem IBA.

IBAene er utpekt etter anerkjente faglige kriterier, og kartfestet på polygoner. Datagrunnlaget og stedsangivelsene er dermed svært godt ivaretatt, og viktig informasjon om områdene finnes også i artskart.no og i naturbase.no. Det må legges vekt på hensynsoner rundt IBAene. Hensynsoner må i tillegg til selve vannforekomstene også ivareta hekkearealer på land.

Kommentarer til forslag til planprogram

Målene for sosial, økologisk og økonomisk bærekraft i tabellen på side 4

I kolonnen for spesielle momenter i Vestvågøy (hentes fra kommuneplanens samfunnsdel) nevnes ikke ivaretagelse av viktige områder for naturmangfold, kun «bidra til en grønn vending i samfunnsarbeidet». Kommunens ansvar for viktig naturmangfold bør nevnes spesielt for å eksemplifisere og spesifisere hva som ligger i setningen. Regjeringen definerer «det grønne skiftet» slik: «*En forutsetning for å lykkes med det grønne skiftet er å ta vare på naturmangfoldet for nåværende og framtidige generasjoner. Med det grønne skiftet skal vi legge til rette for produksjon og forbruk med langt mindre negative konsekvenser for klima og miljø enn i dag. Gjennom vern og bærekraftig bruk skal vi sikre naturens leveranser av naturgoder for fremtiden.*» (St. meld. 14 (2015-2016) Natur for livet side 5). Kommunens

arealplan bør ha et betydelig fokus på å stanse den stadige forringelsen av viktig natur, slik at særlig viktige naturområder sikres i et langsiktig perspektiv.

Forholdet mellom arealplan og naturmangfoldloven

[Når kommunen utarbeider og vedtar arealplaner som kan berøre naturmangfold, skal reglene om bærekraftig bruk i naturmangfoldlovens kapittel II brukes](#), jfr. veiledning fra Miljødirektoratet. Viktig i dette kapitlet er § 4 og § som omhandler forvaltningsmål. Siden Vestvågøy kommune har flere sterkt truede og sårbare arter (slik de er definert på rødlisten for arter), og eller har våtmarksområder av global betydning, må dette tillegges stor vekt i videre planarbeid. Konsekvensutredningen på naturmangfold bør lage en oversikt over rødlistene arter i kommunen, med forvaltningstiltak for å ivareta dem. En konsekvensutredning som også tar opp elementer etter malen brukt i [Bergen kommunes viltrapport](#) vil være positivt.

Konsekvensutredning for naturmangfold

Side 13 i planforslaget slår fast at kartlegginger skal benyttes eksisterende kartlegginger. Som kommunen må være klar over er det store kunnskapsmangler i offentlige databaser. Selv om våre medlemmer aktivt bruker registeringsverktøyet artsobservasjoner.no, vil møter der man utveksler informasjon om naturverdier og effekter av ulike arealdisponeringer være nyttig. Konsekvensutredningen bør legge opp til å aktivt søke informasjon, spesielt der man planlegger endringer i arealbruken (f.eks. fra LNF-områder til utbyggingsformål). Vi bidrar gjerne til slik informasjon.

Kommunedelplan for naturmangfold

Vi oppfordrer Vestvågøy kommune til å søke støtte til utarbeidelse av en kommunedelplan for naturmangfold. En kommunedelplan for naturmangfold vil ikke være juridisk bindende for arealbruk, men arbeidet med en slik plan vil åpne for bred deltakelse og politiske diskusjoner om prioriteringer. En politisk vedtatt kommunedelplan vil gi føringer for hvordan hensynet til naturmangfold skal ivaretas i kommuneplanens arealdel, for eksempel gjennom bruk av arealformål, bestemmelser og hensynssoner.

Fylkesmannen skal på vanlig måte medvirke med kunnskap om natur og gi veiledning til kommunen om hvordan hensyn til natur best kan ivaretas. Det kan ikke fremmes innsigelse til en tematisk kommunedelplan, men slikt planarbeid vil utgjøre en god arena for tidlig dialog og samarbeid mellom kommunen og fylkesmannen. En slik dialog på et tidlig stadium kan forebygge og forhindre konflikt og innsigelse i påfølgende kommuneplanarbeid. Prosesskravene som følger av plan- og bygningsloven vil sikre at arbeid med kommunedelplaner for naturmangfold også ivaretar målet om å styrke lokaldemokratiet, gjennom lokal medvirkning fra kommunens innbyggere, interesseorganisasjoner, næringsliv og andre i planarbeidet.

Prosessen vil ikke bare være klargjørende for hvilke nasjonale og regionale naturmangfoldverdier som bør ivaretas, men vil også være en anledning for kommunen til å ta stilling til hva som er lokalt viktig. Om ønskelig kan kommunen for eksempel tilstrebe synergieffekter mellom ivaretagelse av naturmangfold og ivaretagelse av nærfriluftsområder viktige for befolkningen. Avklaringen av de nasjonale interessene vil samtidig være nyttig for staten. Utarbeidelse av en kommunedelplan for naturmangfold innebærer i utgangspunktet kostnader for kommunene, men kan gi en effektivitetsgevinst i etterfølgende planprosesser. Samtidig vil kommunene gjennom arbeid med kommunedelplan for naturmangfold supplere statens arbeid med å verdsette og ivareta natur. Arbeidet vil også bidra til et kompetanseløft på naturmangfold i kommunene.

Regjeringen har hatt et pilotprosjekt for å prøve ut bruk av kommunedelplaner som verktøy for å ta vare på naturmangfold. Miljødirektoratet har valgt ut 5-8 pilotkommuner ut fra utvist interesse for prosjektet. Det ble bevilget en million kroner til pilotprosjektet. Imidlertid er det stort behov for å videreføre prosjektet, slik at langt flere kommuner får muligheten til å nyte godt av et slikt verktøy i samfunnsplanleggingen. Vestvågøy kommune bør melde sin interesse og undersøke mulighetene for støtte også etter pilotprosjektet. Kommuner bes sende en henvendelse med kort beskrivelse av hvordan man ser for seg organisering av og medvirkning. Kontaktperson er seniorrådgiver John Haugen, telefon: 402 40 118 eller e-post: john.haugen@miljodir.no

Hensynsoner til viktige naturområder

Planprogrammet må legge opp til at det defineres klare hensynsoner mot viktige naturområder, slik som vassdrag, ferskvann, 100 metersonen mot sjø og marin våtmark, IBAer, i tillegg til konkrete områder markert i naturbase.no.

Polygonene over IBAene inneholder ingen hensynsoner. Hvilke hensynsoner som bør gjelde i de ulike områdene bør diskuteres med lokallagene av NOF og Naturvernforbundet. Vi sitter med omfattende kunnskap om ulike arters sårbarhet (for f.eks. forstyrrelser), basert på forskning og egne observasjoner.

Kommunalt vern

NOF har tidligere sendt brev til ordfører og kommune og foreslått kommunalt vern av visse områder. Dette er meget aktuelt for Leknes våtmarkssystem IBA. Arealformålet naturvern etter plan- og bygningsloven § 12-5, punkt 5 åpner for et slikt kommunalt vern av spesielt viktige naturområder. Planprogrammet bør legge opp til en klargjøring rundt hvilke områder som bør sikres kommunalt vern.

Spesielt viktig område for fugler og naturmangfold i Vestvågøy kommune

BirdLife International har siden 1981 identifisert og kartlagt et nettverk av viktige områder for naturmangfold og fugler, og Norsk Ornitologisk Forening (NOF) har hatt ansvaret for dette arbeidet i Norge. Områdene går under navnet «[Important Bird and biodiversity Areas](#)» (IBAer). Dette nettverket av områder betraktes som et absolutt og uunnværlig minimum for den langsiktige overlevelsen av verdens fuglearter i deres utbredelsesområde, selv om det skjer et tap av habitater på generell basis andre steder. I tillegg til de kritisk viktige funksjonene områdene har for fugler, er betydningen for øvrig naturmangfold uvurderlig. Den biologiske produksjonen er høy, og det er dette som danner grunnlaget for det rike fuglelivet. Områdene er utpekt på grunnlag av faglig anerkjente kriterier.

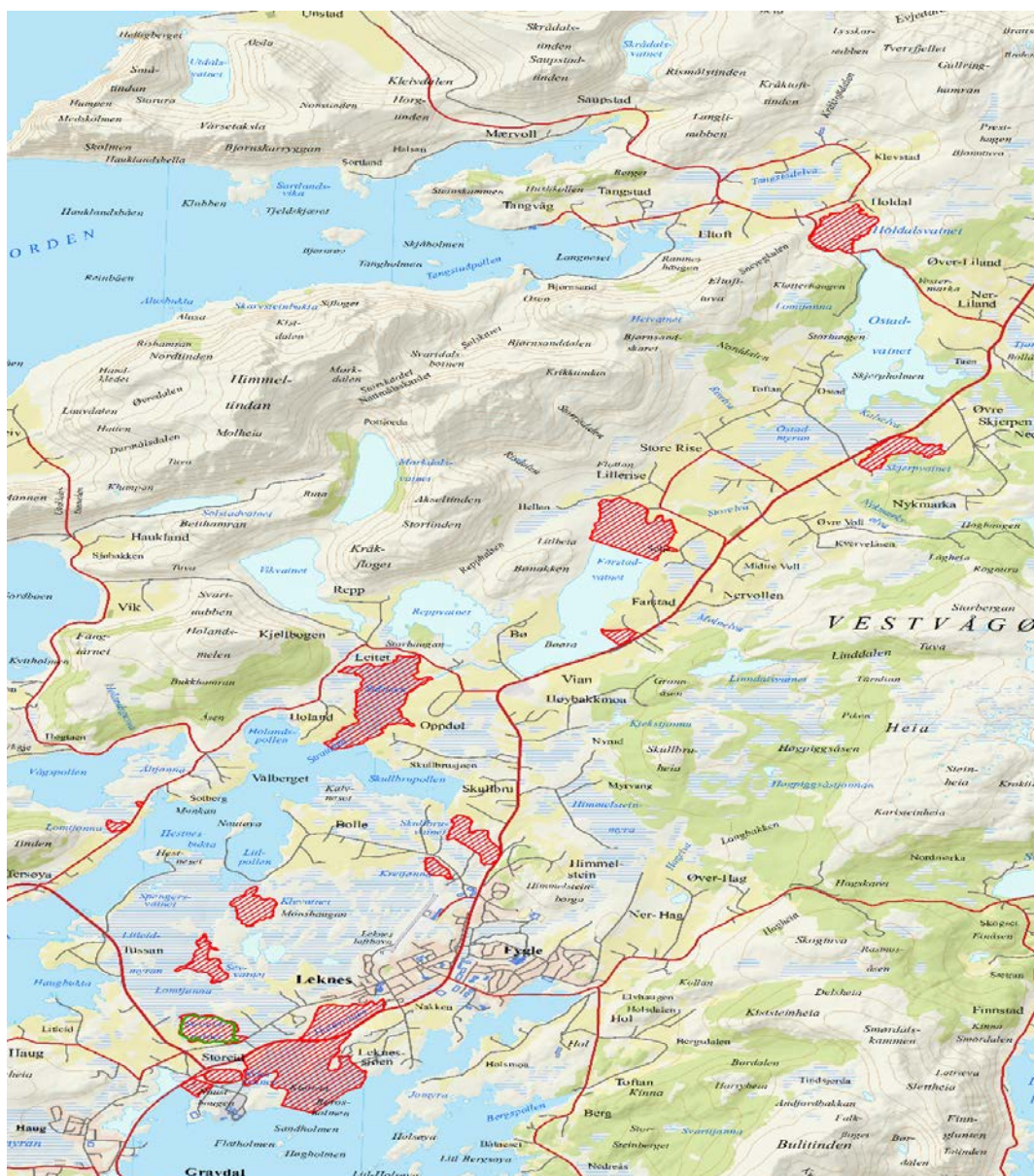
NOF har arbeidet med å ta vare på IBAene høyt oppe på vår agenda. Heldigvis har myndighetene også innsett betydningen av disse områdene, og mange er vernet eller delvis vernet. Våren 2016 vedtok Stortinget at sikring av IBA-områder skal prioriteres i arbeidet med nye verneområder. Bevisstgjøring, kartlegging og overvåking av områders verdi for fuglelivet er viktig for bevaring og muligheten for framtidig forvaltning av disse områdene. Der områdene ikke er underlagt vern utover plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven, er nødvendigheten av kommunal oppmerksomhet og ivaretagelse spesielt stor.

Med dette som bakgrunn vil vi informere Vestvågøy om at dere har to slikt område i kommunen, og betydningen av disse internasjonalt viktige naturverdiene.

IBAer i Vestvågøy kommune

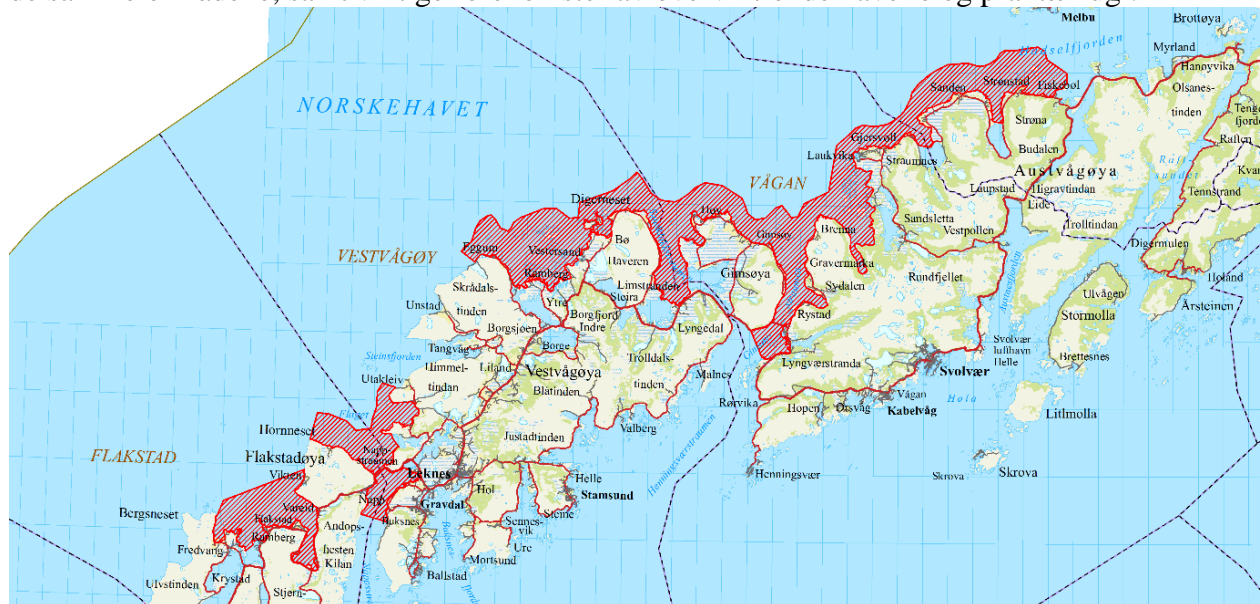
- Leknes våtmarkssystem IBA

IBAet er lokalisert i Leknes-området i Vestvågøy kommune i Lofoten. Her hekker ca. 50 par horndykkere, tilsvarende omlag 7 % av hele den norske hekkebestanden av arten. Dette er en betydelig prosentandel i denne sammenhengen, og områdene er derfor viktig for den langsiktige overlevelsen av arten i Norge og verden. Horndykkeren er sårbar (VU) både på den norske og den globale rødlista, og ivaretagelse av artens hekkelokaliteter bør være høyt prioritert av norske myndigheter. IBAet huser viktige bestander av flere rødlistede arter, blant annet hettemåke og storspove (begge sårbar, VU). Leknesfjæra, Halsvågen og Svanvatnet er med i IBAet. Dette er blant annet landets viktigste trekkområder for dvergsnipe og sotsnipe. 6-8 par viper (sterkt truet, EN) hekker også i IBAet, alle rundt Storeidet. Svanvatnet er en betydningsfull lokalitet med 2-3 par hekkende fugler, ofte med god reproduksjon. I en tid da antallet hekkende viper raser nedover over hele Norge, er det særdeles betydningsfullt å sikre leveområdene for alle viper, og de med god reproduksjon spesielt.

- Lofoten IBA

Gulneblom er en globalt rødlistet art (nær truet, NT nasjonalt og globalt) hvor store deler av den europeiske vinterbestanden finnes i Norge. Fra før er IBAer for arten identifisert i Finnmark (Slettnes og Varangerfjorden med Hornøya og Reinøya) og i Sør-Trøndelag (Froan). Med Gimsøyastraumen i Vågan som "kjerneområde" er Lofoten IBA et av landets viktigste overvintringsområder for arten, med en vinterbestand som er anslått til 20-60 individer. Også betydelige forekomster av ærfugl (nær truet, NT nasjonalt og globalt) finnes i de samme områdene, samt viktige forekomster av overvintrende havelle og praktærfugl.

Trusler:

Leknes våtmarkssystem IBA: Potensielle trusler er først og fremst arealinngrep, forstyrrelser og tilrettelegging for friluftsliv nært viktige hekkeforekomster.

Lofoten IBA: Foruten de alvorlige konsekvensene som kan forårsakes av oljeutslipp eller næringsvikt i havet, er det få kjente trusler mot denne IBAet. Omfanget av bifangst av fugler fra fiskerier er ukjent. Forstyrrelser og forurensing som følge av akvakulturaktivitet, vannsportaktivitet, vannscooter med mer er trusler som på sikt kan gjøre seg mer gjeldende.

Videre oppfølging av IBA-områdene

Vi ber Vestvågøy kommune se til at naturverdiene i disse internasjonalt viktige fugleområdene ikke forringes. Det bør tas spesielle hensyn her, og IBAene bør figurere i kommunens planarbeid på en oversiktlig måte. Vi kan bistå slik at dette kommer inn i kartverkene (GIS eller lignende). Hvilke hensyn som må tas, varierer fra område til område. Vi understreker at IBAene ikke må forveksles med en uttømmende liste over viktige fugleområder i kommunen. Alle naturinngrep på behandles etter naturmangfoldloven, der kunnskapsgrunnlaget (§8) og føre-var-prinsippet (§9) står sentralt.

Dere kan lese mer om IBA-ene og grensene for IBA-ene her:

Leknes våtmarksom IBA: <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/leknes-wetland-system-iba-norway>

Lofoten IBA: <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/lofoten-iba-norway>

Vi ser frem til et godt samarbeid for å ta vare på våre aller viktigste områder for naturmangfold og fugler.

For Norsk Ornitologisk Forening

Johan Sirnes, leder NOF Lofoten lokallag [sign.]

Naturvernforbundet

Martin Eggen, leder Lofoten lokallag
[sign.]

KOPI:

Fylkesmannen i Nordland
Miljøansvarlig i Vestvågøy kommune
Miljødirektoratet